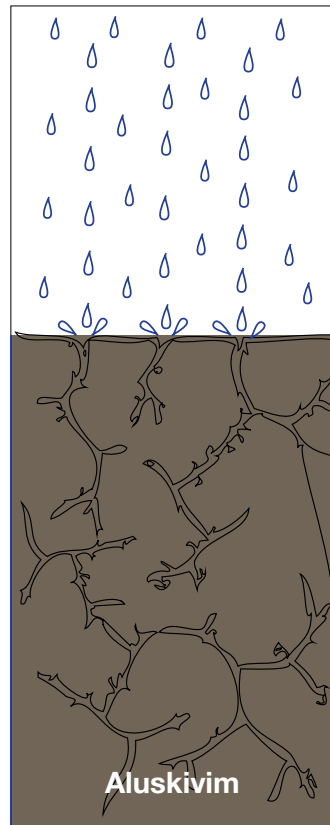
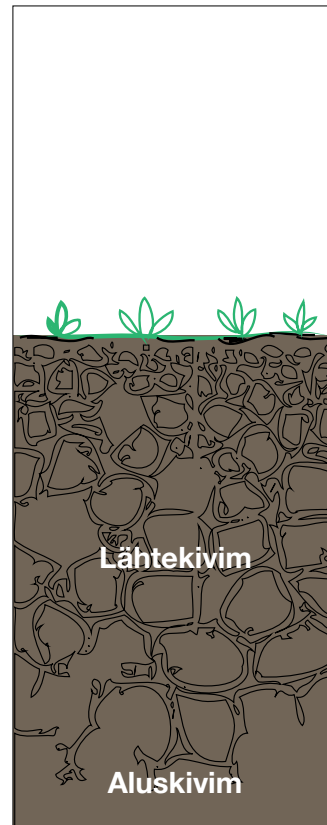
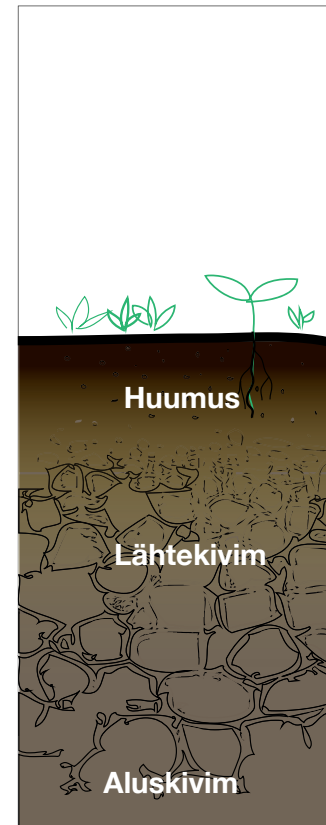

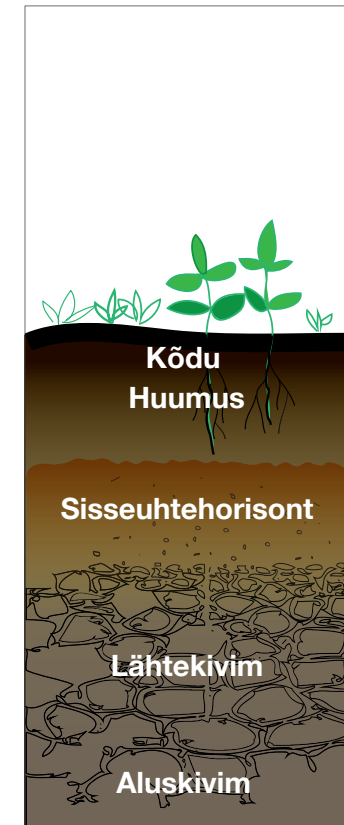
I. Aluskivimi (sette-, magma- või moondekivimi) murenemine väliskeskkonna tingimuste mõjul.

II. Taimed kinnituvad murenenud kivimile, murenedes seda omakorda edasi. Tekib kobe purdsete (mulla lähtekivim), millest tuleneb mullakihi mineraalosa.

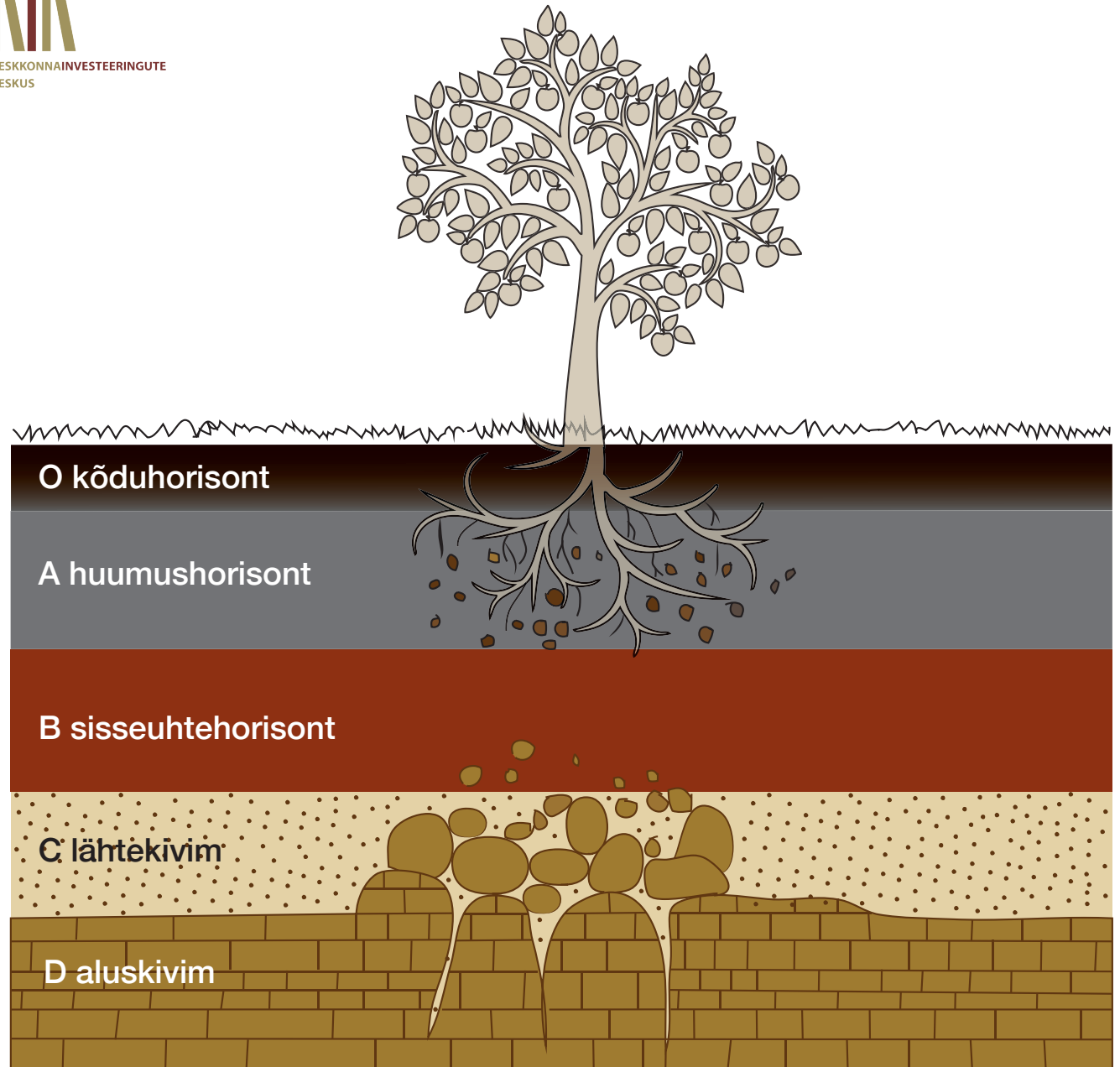

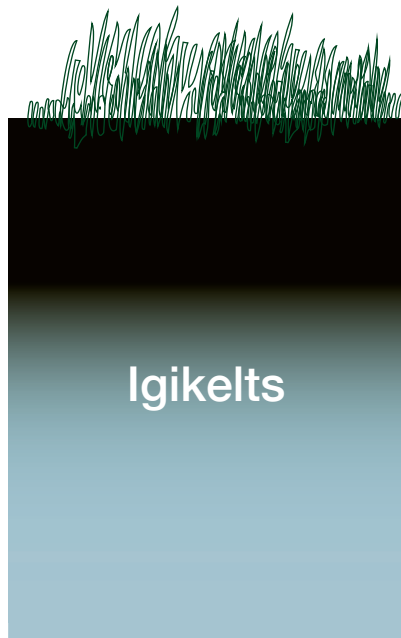
III. Surnud taimedest tekib mulla kõdu ja humus ehk mulla orgaaniline osa. Sademeteveega kantakse orgaanilised osakesed sügavamale – mullakiht pakseneb.

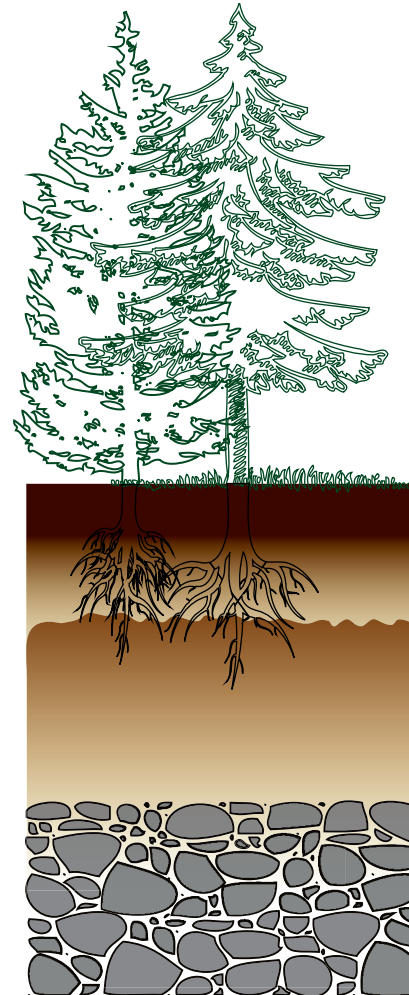
IV. Paksem ja toitainerikkam mullakiht soodustab omakorda tihedamat taimestiku kasvu.

- Koosneb maapinnale ladestunud erineva lagunemisastmega puuvarisest (okkad, lehed, käbid) ja taimejäänustest.
- Toimub taimedelt pärineva orgaanilise aine edasine lagunemine ja kogunemine ning segunemine lähtekivimist pärit mineraalosaga.
- Sademeteveega kantakse osad savi- ja huumusosakesed ning mitmed keemilised ühendid ülemistest kihtidest sügavamale. Hallikas või rauaühenditest rikastunud punakaspruun kiht.
- Murenenud aluskivimi või pinnakatte ülemine osa, kus hakkavad toimuma mullatekke protsessid. Lähtekivim annab mullale mineraalse osa ja määrab mulla peamised omadused: mulla lõimise, õhu- ja niiskusesisalduse, soojenemiskiiruse ja toitaineterikkuse.
- Mulla lähtekivimi alune murenemata kõva tard-, moonde- või settekivim, mida ei mõjuta mulda kujundavad protsessid.

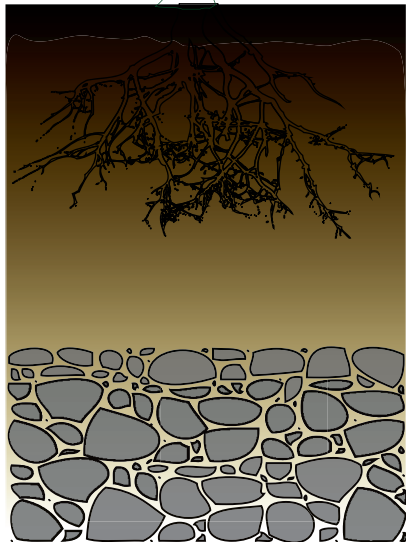
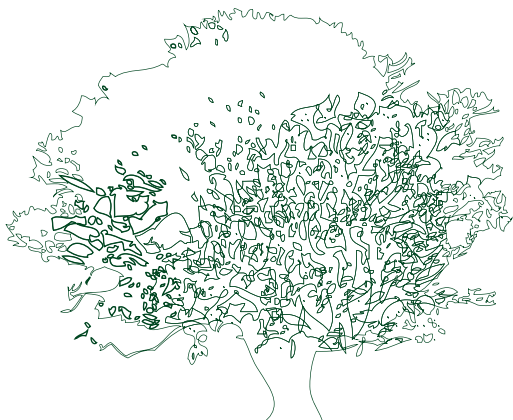

- O** 1. **Tundravööndi mullad** levivad peamiselt lähisarktilises kliimavöötmes, kus enamiku aastast on madal temperatuur ja levib igikelts. Mullaprotsessid toimuvad vaid igikeltsa pealmises ülessulavas osas suveperioodidel. Mullad on liigniisked ja hapnikuvaesed, kuna igikelts ei lase vett sügavamale imbuda. Aeglase orgaanika lagunemise tõttu on mullad huumusevaesed, väheviljakad, enamasti turvastunud.
- A**

- O** 2. **Okasmetsade mullad** tekivad jahtsades niiskes parasvöötme kliimas, kus sademed ületavad auramise. Puuvärske (okkad, käbid) aeglase lagunemise tõttu tekib püsiv kõduhorisont (O). Kuna sademeid on palju, uhutakse lagunenu orgaaniline aine ja mineraalained sügavamale. Seetõttu tekib vahetult kõduhorisondi alla valkjast väljauhtehorisont (E). Puudub iseloomulik huumushorisont (A), seega on mullad huumusvaesed ja väheviljakad, millega vähenõudlikud okaspuud on kohanenud.
- E**
- B**
- C**

- O** 3. Segalehtmetsade pruunmullad tekivad soojemas niiskes parasvöötme kliimas, kus sademed ja auramine on tasakaalus. Igal sügisel tekkiv suur hulk lehevarist lagundatakse kiiresti mullaorganismide poolt järgmisel kevadel. Kuna ei toimu intensiivset väljauhtumist, siis tekib paks toitaineerikas pruunikas huumushorisont (A).

C

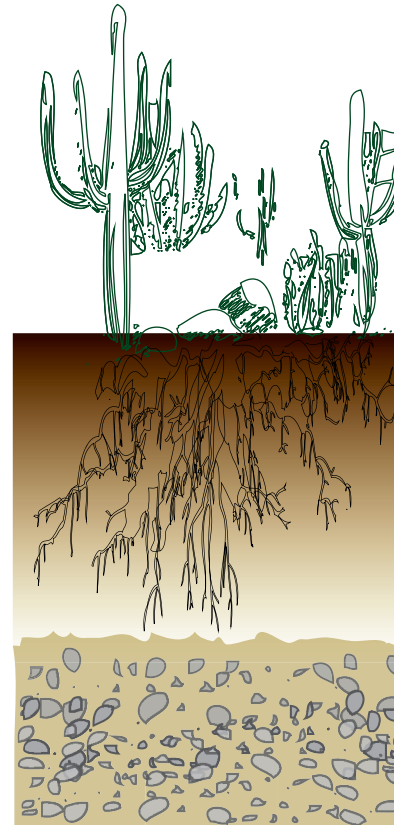
- A** 4. Rohulate mustmullad tekivad kontinentaalses kliimas, kus sademete hulk on tasakaalus auramisega. Tekib tüse huumushorisont (A), mille paksus võib ulatuda üle 1 meetri. Mustmuld on poorne, toitaineerikas, sõmer ning kõrge süsinikusisaldusega. Huumushorisondile järgneb sisseuhtehorisont (B).

B

C

- O** 5. Ekvatoriaalsed ja niiske troo-
A pika mullad tekivad kuumas ja
niiskes kliimas. Tänu sellele on
taimede kasv kiire ning orgaaniline
aine lagundatakse ning samas ka-
B sutatakse väga kiiresti ära organis-
mide poolt. Seetõttu kõdu- (O) ja
huumushorisont (A) on väga õhu-
kesed. Sisseuhtehorisont (B) on
rikastunud Fe- ja Al- oksiididega,
C mis annavad mullale punakaskol-
lase värvuse (puna- ja kollamullad).

- A** 6. Kõrbete ja poolkõrbete mullad
tekivad kuivas ja poolkuivas kliimas.
Intensiivse aurumise tõttu on mullad
sooladerikkad, mis nõuab taimedelt
erilist kohastumisvõimet. Mullaprofiilis
B esineb väga õhuke orgaanilise aine ho-
risont (A), millele järgneb sooladerikas
sisseuhtehorisont (B).

C